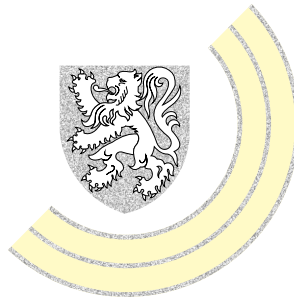

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

20 juni 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het wegwerken van de discriminatie van personen met een handicap die op zelfstandige basis werken

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het persoonsgebonden assistentiebudget

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de wachtlijsten bij de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de particuliere opvang

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 20 juni 2002

VOORZITTER : Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.10 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het wegwerken van de discriminatie van personen met een handicap die op zelfstandige basis werken

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Gardeyn tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het wegwerken van de discriminatie van personen met een handicap die op zelfstandige basis werken

Mevrouw Gardeyn heeft het woord.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, telewerk of thuiswerk zit, dankzij moderne technologieën, duidelijk in de lift. Dat zou zeker voor personen met een handicap, zoals blinden en slechtzienden, of personen met grote verplaatsingsmoeilijkheden belangrijke tewerkstellingsmogelijkheden kunnen bieden. Heel wat bedrijven zijn echter maar bereid om in zo'n project te stappen op voorwaarde dat de werknemers op zelfstandige basis willen werken.

Arbeidsgehandicapten werken sowieso trager dan niet-arbeidsgehandicapten, met als gevolg dat er steeds een rendementsverlies is, zowel bij arbeid in loondienst als bij arbeid op zelfstandige basis. Een arbeidsgehandicapte die in loondienst werkt, kan genieten van een rendementsverliespremie, de Vlaamse inschakelingspremie VIP, en van de bepalingen van CAO 26. De premie bedraagt minimaal 30 percent van het brutoloon. Een arbeidsgehandicapte die hetzelfde werk uitoefent op zelfstandige

basis, kan echter van geen enkele rendementsverliespremie genieten. Dat is een ernstige discriminatie.

Een bijkomende complicatie is blijkbaar dat verschillende ministers in deze problematiek een deelbevoegdheid hebben, met name met betrekking tot het premiestelsel, de werkgelegenheid en de vestiging van zelfstandigen. Ik richt me tot minister Vogels in haar bevoegdheid Gelijke Kansen.

Mevrouw de minister, werkgelegenheid is voor deze regering een prioriteit, in het bijzonder voor de zwaksten in onze samenleving, de mindervaliden. Bent u als minister van Gelijke Kansen bereid alle mindervaliden dezelfde kansen te geven en dus het stelsel van de Vlaamse inschakelingspremie uit te breiden tot personen met een handicap die op zelfstandige basis werken ? Bent u bereid over dit voorstel overleg te plegen met de ministers Landuyt en Gabriels, die op dit vlak een deelbevoegdheid hebben ?

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Gardeyn. Mevrouw Ceysens heeft hierover reeds een schriftelijke vraag ingediend. Daarin vraagt ze in hoeveel gevallen het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap tegemoet komt in de kosten van aangepast materiaal voor personen met een handicap die als zelfstandige werken, en hoeveel in het rendementsverlies dat het gevolg is van hun handicap. Zij worden immers geconfronteerd met dezelfde problemen als iemand in loondienst.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, op 15 oktober 1975 werd in de Nationale Arbeidsraad de collectieve arbeidsovereenkomst

Vogels

26 afgesloten. De belangrijkste bedoeling van deze CAO was personen met een handicap te werk te stellen op de gewone arbeidsmarkt. Aan de werkgever zou het rendementsverlies dat het gevolg is van de handicap, worden bijgepast. Het gaat om een federale CAO, want er bestaan op dit ogenblik alleen federale CAO's, maar de verplichting tot uitvoering ervan is met de regionalisering van de gehandicaptensector aan Vlaanderen overgedragen. Vlaanderen kent dus op dit moment via het Vlaams Fonds de bijpassing van het rendementsverlies toe in toepassing van CAO 26.

Omdat er op Vlaams niveau geen CAO's kunnen worden afgesloten, om tegemoet te komen aan de klachten van de betrokken werkgevers over de ongelooflijke mate van complexiteit van de toepassing van CAO 26, en omdat die complexiteit door de werkgevers vaak als excuus is gebruikt om geen personen met een handicap in dienst te nemen, hebben we bij het afsluiten van de Vesoc-akkoorden in 1998 in Vlaanderen de Vlaamse inschakelingspremie (VIP) ingevoerd. Aan de werkgever die een persoon met een handicap onder gewone arbeidsvoorwaarden tewerkstelt, wordt een premie toegekend die de kosten compenseert. In tegenstelling tot de bepalingen van CAO 26 wordt automatisch 30 percent betaald van het referteloon van het gebruikelijke minimumloon in de sector waartoe het bedrijf behoort. Het grote voordeel van de VIP is dat de werkgever van meet af aan weet op welke tegemoetkoming hij recht heeft, en dat hij zeker is dat de premie snel zal worden betaald omdat er geen ingewikkelde berekeningen nodig zijn.

Zowel CAO 26 als de VIP zijn instrumenten om personen met een handicap te werk te stellen in toepassing van de algemeen geldende CAO's op de reguliere arbeidsmarkt. Geen van beide maatregelen kan worden toegepast in het geval een persoon met een handicap zich vestigt als zelfstandige. De zelfstandige activiteit van een persoon met een handicap valt immers niet onder de bevoegdheid van de Nationale Arbeidsraad, noch onder het toepassingsgebied van de algemeen bindende CAO's, die per definitie overeenkomsten zijn tussen werkgevers en werknemers, en dus niet zijn ingebouwd in het systeem voor zelfstandigen, maar in dat voor loontrekkenden. Om dezelfde reden zijn ook de overige maatregelen voor de aanmoediging van de tewerkstelling van risicogroepen, zoals bijvoorbeeld de verlagingen van de sociale werkgeverslasten voor specifieke doelgroepen, niet van toepassing als iemand zich vestigt als zelfstandige.

Wat het Vlaams Fonds wel doet op het vlak van individuele materiële bijstand, is het verstrekken van aangepast arbeidsmateriaal, niet alleen aan personen met een handicap die tewerkgesteld zijn in loondienst op de reguliere arbeidsmarkt, maar ook aan zelfstandigen met een handicap. Onlangs hadden we een dossier van een zelfstandige blinde die een soort van soundmix deed. Er werd hem een aangepaste geluidsstudio terugbetaald door het Vlaams Fonds om zijn beroep te kunnen uitoefenen. De factuur liep op tot ver in de miljoenen. Dat bewijst dat het Vlaams Fonds wel degelijk investeert in het werk van personen met een handicap die als zelfstandige werken, zij het dan in de aanpassing van het materiaal. In 1999 werd dit voor 32 personen gedaan, in 2000 voor 48 personen, in 2001 voor 36 personen, en in de periode tot 31 mei 2002 voor 27 personen.

De VIP en CAO 26 zijn dus systemen voor loontrekkenden. Voor zelfstandigen wordt voorzien in de aanpassing van het materiaal dat ze nodig hebben om volwaardig te functioneren.

De voorzitter : Mevrouw Gardeyn heeft het woord.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn vraag betrof specifiek het telewerk of thuiswerk. Concreet ben ik geconfronteerd met een club voor braillegeschriften uit Brugge. Die mensen hebben u aangeschreven, maar tot mijn ontgoocheling antwoordde u hen niet bereid te zijn daarop in te gaan. Uw uiteenzetting nu stelt me enigszins gerust. Toch zal het in de toekomst nodig zijn alsnog na te gaan of er voor hen niet wat meer in zit, met het oog op gelijke kansen. Mogelijk kan er ook iets worden gedaan opdat de werkgevers zich wat soepeler zouden opstellen.

Minister Mieke Vogels : Er is op dit ogenblik een algemeen probleem, zeker in de nieuwe sectoren, zoals de media en de sector van de ICT. Jonge mensen worden gedwongen als zelfstandige freelancer te werken. Zo worden de bijdragen voor de sociale zekerheid door de werkgever ontwoken. Jonge mensen gaan daar vaak op in, en komen zo in het zelfstandigenstatuut terecht.

Dat is geen systeem dat de overheid kan promoten. Het debat daarover moet worden gevoerd in het federaal parlement, maar naar mijn mening moeten er veeleer maatregelen worden genomen opdat werkgevers niet zomaar opdrachten zouden kunnen uitbesteden aan zelfstandige werknemers om hen zo zelf verantwoordelijk te maken voor hun socialezekerheidsbijdragen. Als we daar geld van

Vogels

onze CAO 26 of onze Vlaamse inschakelingspremie aan uitgeven, dan lijkt het wel of we het systeem goedkeuren en steunen. Die indruk mogen we niet geven.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het persoonsgebonden assistentiebudget

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Helsen tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het persoonsgebonden assistentiebudget.

De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag is jammer genoeg gedeeltelijk achterhaald. Er zijn geruchten dat de mantelzorgers niet langer zouden kunnen optreden als persoonlijk assistent in het PAB-systeem. Mevrouw de minister, u hebt dat deze week in de media aangekondigd. (*Opmerkingen van minister Mieke Vogels*)

De verklaring daarvoor luidde dat er nieuwe wachtlijsten dreigen te ontstaan doordat alle personen met een handicap die een beroep doen op mantelzorg, nu een persoonlijk assistentiebudget (PAB) aanvragen. Het was echter net de bedoeling de wachtlijsten weg te werken, en daar heb ik alle begrip voor, want u hebt al genoeg met wachtlijsten te maken.

Minder begrip heb ik voor dit idee, omdat het PAB juist is ontstaan als gevolg van de vraag van personen met een handicap naar een alternatief voor het verblijf in een instelling. Ze hebben heel wat geld naar die instellingen zien vloeien voor de opvang van personen met een handicap. Mensen die zelfstandig wilden leven, of in familiekring, moesten daarentegen zelf instaan voor de financiering daarvan. Heel wat mensen willen echter meer autonomie. Ze willen niet afhankelijk zijn van de werkschema's van de diensten voor gezinshulp, en willen de vrijheid om zelf hun leven in te richten. Dat is de grote waarde van het persoonlijk assistentiebudget.

De VLD heeft ervoor gepleit de keuze van een persoonlijk assistent vrij te laten. Daardoor kon de persoon met een handicap ook de mantelzorger in dienst nemen. Voor ons was dat belangrijk. Deze beslissing verbaast ons dan ook. We vragen ons af of het de mantelzorger als persoonlijk assistent is die tot zoveel aanvragen leidt, dan wel het PAB zelf. In de voorbije periode moest iemand die in de familie een persoon met een handicap had, en die niet in een instelling plaatste, zijn persoonlijk leven, met inbegrip van zijn loopbaan, opofferen voor de zorg voor die persoon.

Ook in de bejaardensector kunnen we dankzij de thuiszorg heel wat mensen langer thuis opvangen. Daar moeten echter ook middelen tegenover staan. Veel mensen met een persoon met een handicap in hun gezin rekenen op de steun van de maatschappij om die persoon maximaal te kunnen integreren. Dat gebeurt nog steeds het best in een thuissituatie of een zelfstandig leven gewoon in de maatschappij. Die mentaliteitswijziging heeft geleid tot het totstandkomen van het persoonlijk assistentiebudget.

Ik heb een gesprek gehad met de ouders van een mentaal en fysisch gehandicapt kind. Dat heeft me erg aangegrepen. Hun dochter is 24 jaar oud, en was van bij haar geboorte zwaar mentaal en fysisch gehandicapt. Van in het begin hebben ze ervoor geopteerd hun kind zelf te verzorgen, en het niet in een instelling onder te brengen. De moeder heeft daarvoor haar werk opgezegd. Het gaat om een heel zware handicap, zodat de leefwereld van hun dochter beperkt blijft tot haar ouders, haar broer en haar zus. Doordat ze een handicap heeft van bij de geboorte, heeft ze ook nooit vrienden kunnen maken of een kring rond zich kunnen opbouwen.

Dit was een duidelijke keuze van die mensen, die meebrengt dat ze dag en nacht voor hun dochter moeten zorgen. Ze brengt evenwel ook enorme kosten mee. Onlangs hebben ze bijvoorbeeld een beademingstoestel aangekocht, omdat hun kind anders regelmatig naar de kliniek moet voor beademing. De verzorging gaat van eten geven tot sanitaire verzorging, en dat dag en nacht al 24 jaar lang.

Ze waren dan ook blij dat er een tegemoetkoming kwam in de vorm van het persoonlijk assistentiebudget. Ze hebben een aanvraag gedaan in december 1999, maar dat werd niet toegekend. Ze staan op de wachtlijst. Dat toont aan dat we niet goed bezig zijn. Het is niet logisch. Ze hadden al jaren geleden hun dochter kunnen onderbrengen in een residentiële voorziening, wat een aanzienlijke

Helsen

meerkost had betekend voor de maatschappij. Ze hebben er echter bewust voor gekozen hun kind zelf te verzorgen. Volgens mij moeten ze juist de hoogste prioriteit krijgen bij de toekenning van een persoonlijk assistentiebudget.

Er loopt dus iets fout met de toewijzing van die budgetten. Het is juist een meerwaarde dat er een vrije keuze is tussen een residentiële voorziening, een semi-residentiële voorziening of een persoonlijk assistentiebudget waarmee men hetzij zelfstandig hetzij in familiekring kan leven. In uw nieuwsbrief over het eerste definitieve persoonlijk assistentiebudget staat het verhaal van een mentaal gehandicapte jongen die bij de meeste handelingen in het dagelijks leven de steun nodig heeft van mensen die hem vertrouwd zijn. Hij zit gelukkig wel in de eerste lichting van 136 mensen die een PAB toegewezen kregen, en heeft daardoor drie deeltijdse assistenten kunnen inschakelen. Het zou fout zijn daarbij de mantelzorger uit te sluiten. Het goede van het systeem is juist dat een persoon met een handicap zelf de keuze heeft om iemand aan te duiden die hem kan helpen, en zelf kan bepalen wanneer en waarmee hij geholpen wil worden.

Het is goed dat het systeem doorloopt voor de mensen die hebben deelgenomen aan het experiment. We zijn echter verkeerd bezig met de toewijzing van de andere assistentiebudgetten. Ik heb begrip voor de wachtlijsten, maar we moeten andere wegen bewandelen om het probleem op te lossen. Bij de toekenning van het PAB moeten we werken met prioriteitscodes. Per aanvrager kan daarmee worden overwogen wat de beste oplossing is en wat het beste beschikbare mantelzorgnet is.

Als uit die evaluatie blijkt dat een PAB de beste oplossing is, dan moet de persoon met een handicap de vrije keuze hebben. Met het PAB wilden we immers juist af van de betutteling van de instellingen en van de overheid, die altijd aan personen met een handicap wilde voorschrijven wat goed voor hen was. Juist met het PAB hebben we gesteld dat de persoon met een handicap zelf de keuze moet hebben en zelf zijn leven moet kunnen inrichten. Die grote vrijheid die we willen toekennen aan personen met een handicap of degenen die voor hen optreden, vormt juist de meerwaarde van het PAB. Ik stel voor dat we die weg bewandelen en de prioriteitscode per persoon met een handicap vaststellen om vervolgens die persoon of de voogd de vrijheid te geven te kiezen voor een residentiële of semi-residentiële voorziening of voor een persoonlijk assistentiebudget.

Ik ga er niet mee akkoord dat een mantelzorger bij een PAB niet in aanmerking mag komen. Is de beslissing hieromtrent al genomen, of gaat het hier om een voorstel ? Ik pleit ervoor dat er andere alternatieven in overweging worden genomen om dat probleem op te lossen. Ik heb hier een alternatief aangebracht.

Wat gebeurt er met de mensen die een aanvraag indienden en die handhaven om met een budget een externe persoonlijke assistent aan te werven ? Wat gebeurt er met de aanvragen voor kleine kinderen, die een handicap hebben en die om evidente redenen liever een ouder als persoonlijke assistent hebben ? De mantelzorgers moeten kunnen worden ingeschakeld bij een PAB. Mantelzorgers niet aanvaarden biedt geen oplossing. Voor de VLD is het onaanvaardbaar, mocht dat zo gebeuren.

Mevrouw An De Martelaer : Mevrouw de minister, het PAB werd een jaar geleden opgestart. De studiecél van het Vlaams Fonds heeft een evaluatieverslag over het PAB gemaakt. Het is een boeiend verslag. Zullen de conclusies van het verslag later nog worden besproken en geïntegreerd ?

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, wij hebben met verontwaardiging vernomen dat mantelzorgers uit het PAB worden gezet. Dat stond blijkbaar al vast, want ik ving hierover vorige week uit verschillende hoeken berichten op. Iedereen is het erover eens dat mantelzorg onmisbaar is. We hebben ze dan ook expliciet in de zorgverzekering ingebracht. De heer Helsen heeft situaties geschetst waar mantelzorg van het grootste belang is. Zelfs in thuissituaties met professionele zorg kan mantelzorg bijkomend noodzakelijk zijn omdat er onvoldoende professionele zorg voorhanden is.

Thuisblijven en zelfredzaamheid promoten enerzijds, en een van de pijlers die dit mogelijk maken onderuit halen anderzijds, is voor ons een onbegrijpelijke houding. Het PAB is bijna twee jaar bezig en er zijn wachtlijsten ontstaan, maar moet dit probleem op die manier worden opgelost ? De problemen had men kunnen voorzien op het ogenblik dat men ermee is gestart. De kostprijs had men kunnen berekenen. Op het ogenblik dat de uitvoeringsbesluiten zijn genomen, had men op het financieringsprobleem kunnen wijzen.

Het is schrijnend te zien hoe mensen die dachten een beroep op het PAB te kunnen doen, nu vaststellen dat het beleid wordt teruggeschroefd. Dat is geen behoorlijk bestuur, maar een beleid à la carte. Eerst worden een aantal zaken gelanceerd, maar na een jaar wordt geconstateerd dat men zich ver-

Becq

galoppeerd heeft en worden de voordelen ingeperkt. Het is schrijnend voor de mensen die deze zorg dagelijks opnemen en die nodig zijn. Bovendien is er geen alternatief voor wat wordt geschrapt.

Mevrouw de minister, wij vinden dat de mantelzorg niet volledig mag worden geschrapt. Wat gebeurt er met de mensen die nu via mantelzorg een PAB hebben gekregen ? Welk perspectief hebt u voorhanden ? We kennen deze situatie al uit het verleden. Zo werd de regelgeving inzake huwelijksbemiddeling afgeschaft, maar intussen wachten we al twee jaar op een alternatief. Ik verwacht dat u vandaag een oplossing hebt om dat verlies op te vangen.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de voorzitter, gelieve mij te excuseren voor mijn laattijdigheid. Ik sluit mij aan bij de vorige uiteenzettingen.

Mevrouw de minister, onze fractie betreurt dat u in een ontwerp van besluit de mantelzorg wil uitsluiten van het PAB-systeem. U motiveert dit met budgettaire argumenten. De persoon die de zorg nodig heeft, zal dan toch op iemand anders een beroep moeten doen, wat uiteindelijk ook ten laste van dat budget komt.

De situatie moet behouden blijven. Voor een aantal van deze personen met een handicap is het belangrijk dat zij een beroep kunnen doen op een familielid om hen bij te staan. Die mensen moeten vaak hun werk opgeven om deze zorg te verlenen. De verloning is evenmin riant te noemen, er is wel een band van vertrouwen met de persoon met een handicap. Ik hoop dat u op uw besluit terugkomt. Wat gebeurt er met de bestaande contracten ? Misschien worden die niet onmiddellijk opgezegd. Wat gebeurt er volgend jaar ? Welk alternatief biedt u ?

Als u het ontwerp doorzet, zal dit in de praktijk aanleiding geven tot schrijnende toestanden. Ik geef een voorbeeld. De man is postbode, de vrouw werkt in een supermarkt. De vrouw geeft haar werk op, en kan dus niet gaan stempelen, om voor haar gehandicapt kind te zorgen. De vrouw verliest daardoor haar positie op de arbeidsmarkt, zeker omdat ze niet meer jong is. Werkgevers zullen voor ongeschoolde arbeid liever jongeren tewerkstellen. Dit gezin zal naar alle waarschijnlijkheid in een financieel moeilijke positie terechtkomen. Ik hoop dat u voor deze schrijnende situaties oog hebt en op uw beslissing terugkomt.

De heer Jan Van Duppen : Ik sluit mij aan bij de vraag van de heer Helsen. Toen het verhaal hier aan bod kwam, heb ik er met verwondering naar geluisterd. Ik heb erover nagedacht en heb besloten dat een fundamentele wijziging van ons standpunt nodig is. Op demografisch vlak zullen wij in 2020 aan het haalbare maximum komen. Op wereldvlak zal de situatie dezelfde zijn. Dat impliceert dat wij voorzorgen moeten nemen, niet alleen ten aanzien van de zorgbehoevende bejaarden, maar ook ten aanzien van andere mensen die intensieve zorg en begeleiding nodig hebben. Ik denk aan het cijfer van 1 miljoen zorgbehoevenden in 2020. Wij zullen ruim 2 tot 3 miljoen voltijdsen nodig hebben om professioneel aan die vraag te voldoen. Dat is een onmogelijke zaak omwille van demografische redenen, maar ook met lumineuze ideeën als import van zorgverstrekkers uit derdewereldlanden kan dit probleem niet worden opgelost. Ik haal het voorbeeld van verpleegsters uit Kerala aan, die bovendien in de VS en Canada veel beter worden betaald dan hier. Het kan evenmin worden opgelost door allerhande assistenten uit andere landen buiten Europa naar hier te halen. Zij vertonen na een tijdje immers net zo goed evenmin de neiging om veel kinderen voort te brengen, zodat wij in dezelfde situatie dreigen terecht te komen. De keuze die wij maken, zal een heel grote weerslag hebben. Ik geef toe dat ik daar in het verleden anders over heb gedacht. Het gaat niet langer om het probleem professioneel aan te pakken. Het gaat om de manier waarop een maatschappij wordt georganiseerd. Dat impliceert dat wij incentives moeten geven om ervoor te zorgen dat de opvang zoveel mogelijk in de lokale en de gezinssituatie gebeurt.

Dan is het evident dat u, zelfs om budgettaire redenen, ervoor moet zorgen dat de personen zo goed mogelijk verzorgd kunnen worden. Het kan budgettair worden opgelost door eventueel de budgetten te verschuiven. Wij moeten op het vlak van de organisatie van de gezondheidszorg beslissingen nemen die in de richting gaan van het minimaliseren van de ziekenhuiszorg. Dat is evident. Een derde van het budget zou moeten worden geïnvesteerd in de uitbreiding, zo veel mogelijk, van de mantelzorg. Het probleem kan niet anders worden opgelost en het zou ook ethisch niet juist zijn om het op een andere manier aan te pakken.

De heer Jan Roegiers : Ik zal kort zijn. Ik heb gehoord wat de heer Helsen heeft gezegd. Ik zal niet herhalen wat hier reeds is gezegd. Hebt u de beslissing al ondertekend ? Is dat uw idee geweest ? Over welke vorm van beslissing gaat het ? Is het een ministerieel besluit, waarmee u naar de rege-

Rogiers

ring stapt ? Ik wilde graag wat verduidelijking hierover.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, ik zou eerst de puntjes op de i willen zetten over de procedurele stand van zaken.

Vooraf wil ik zeggen dat het verschrikkelijk schrijnend is te moeten vaststellen dat men niet kan vertrouwen op mensen uit de raad van bestuur van het Vlaams Fonds. Die moeten advies verlenen over een voorontwerp van besluit dat is opgemaakt door de administratie, naar aanleiding van de evaluatie van het PAB door de deskundigencommissie. Vorige zaterdag – ik had dat advies toen nog niet ontvangen – ben ik echter wakker geworden met het radiobericht dat de mantelzorg zou worden geschrapt als het aan minister Vogels ligt. Men kan blijkbaar niet rekenen op de mensen van de raad van bestuur om over een moeilijk onderwerp een sereen debat te voeren. Blijkbaar vinden ze het nodig om nog voor het advies bij de minister is beland – ondertussen heb ik het advies ontvangen, en het blijkt een verdeeld advies te zijn – daarover in de pers een hele heisa te ontketenen door alle verantwoordelijkheden bij mij te leggen. Dat is heel erg.

Het PAB was opgenomen in een voorstel van decreet van de heer Swennen. Iedereen weet dat hij er nooit een voorstander van was om de mantelzorger daarin een plaats te geven. Na bespreking in deze commissie, vooral onder impuls van de VLD-fractie, en met het akkoord van iedereen, is beslist om dat toch te doen. Naar aanleiding van een discussie over de uitvoeringsbesluiten in deze commissie heb ik gezegd dat de manier waarop de mantelzorger daarin een plaats krijgt zeer vlug tot problemen zou leiden. De eerste evaluatie van de deskundigencommissie is nu beschikbaar. Ik zou willen voorstellen om nog voor het zomerreces daarover met die commissie een gedachtewisseling te organiseren in deze commissie. Ik wil me ertoe verbinden geen definitieve besluiten te nemen vooraleer we dat hier grondig hebben bekeken.

Wat is de stand van zaken ? 31 percent van de PAB-aanvragers hebben een familielid aangeduid om hun persoonlijk assistent te zijn. De erkenning van de mantelzorger als volwaardig assistent heeft tot gevolg dat de 51.869 volwassen Vlamingen met een handicap de boodschap krijgen dat diegenen die thuis voor hen zorgen door de overheid zullen

worden betaald. Op dit ogenblik zorgt het Vlaams Fonds voor de residentiële opvang van 21.000 mensen. Een persoonlijk assistent moet die residentiële opvang voorkomen. Hij of zij krijgt een vrij hoge vergoeding, overeenstemmend met de professionele dienstverlening die wordt aangeboden. Meer dan 51.000 mensen zijn op federaal niveau erkend ; 21.000 daarvan worden residentieel opgevangen. Dat betekent dat potentieel 30.000 mensen kunnen zeggen dat het familielid dat voor hen zorgt hun assistent wordt. De overheid zou hen dan een volwaardig salaris moeten betalen.

In het schooljaar 1998-1999 liepen er 42.300 kinderen met een handicap school. Ook dat zijn potentiële aanvragers van een PAB. We kennen allemaal schrijnende toestanden. Ondanks alle goede bedoelingen moeten we ons toch afvragen of we ongeveer 70.000 mensen het signaal mogen geven dat ze zich moeten inschrijven om morgen als professioneel assistent te worden vergoed. Dat is ook de conclusie van de evaluatiecommissie. Op basis daarvan is een voorontwerp van besluit opgesteld dat aan de raad van bestuur van het Vlaams Fonds is voorgelegd. De bekommernis is legitiem : heeft het zin om iedereen de indruk te geven dat we dat morgen allemaal zullen betalen ? Dat zal ertoe leiden dat er wachtlijsten met duizenden mensen ontstaan. Ze zullen elk jaar worden teleurgesteld, met alle verzuring tot gevolg. Op een of andere manier zullen we dus een hiërarchie in de mantelzorg moeten aanbrengen.

We moeten die schrijnende toestanden wegwerken. We mogen echter niet de indruk wekken dat iemand die op halftijds werk is overgeschakeld omdat zijn kind veel zorg behoeft, van de Vlaamse overheid mag verwachten dat ze dat loonverlies zal bijbetalen als die zorgtaken worden erkend door de gehandicaptensector. Dat was nooit de bedoeling van het PAB. Het voorliggende besluit maakt dat echter wel mogelijk. Bijgevolg trekt de deskundigencommissie terecht aan de alarmbel. Gestaaft met cijfers zegt ze de politici dat ze goed moeten beseffen welke signalen ze uitsturen.

Ik vat samen. Er is niets beslist over een eventuele wijziging van het besluit. Er is een voorontwerp van besluit dat is opgesteld in het verlengde van de evaluatie van de deskundigencommissie. De raad van bestuur van het Vlaams Fonds heeft daarover een verdeeld advies uitgebracht. Als de commissie akkoord gaat met mijn voorstel, dan kunnen we daarover in de commissie een gesprek met de deskundigen organiseren. Zo kunnen we nagaan hoe we het PAB kunnen behouden om de doelstellingen te realiseren die de heer Helsen hier zo goed

Vogels

heeft verwoord, zonder dat we tegelijkertijd de valse indruk wekken dat we het loonverlies van tienduizenden mensen zullen terugbetalen. Dat kan immers niet.

Ten slotte is het niet onbelangrijk te benadrukken dat de mantelzorgpremie in het kader van de zorgverzekering een maatschappelijke steun is voor iemand die mantelzorg verleent. Het is echter geen inkomensvervangende premie zoals de mantelzorgpremie in het kader van een PAB. De heer Van Duppen heeft terecht gezegd dat de vergrijzing ons aanspoort op die weg verder te gaan. Iemand belonen die thuis blijft om zijn of haar ouders te verzorgen, is voor de samenleving kwalitatief interessanter en stukken goedkoper dan het creëren van nieuwe residentiële opvangplaatsen. Daarover moet een breed maatschappelijk debat worden gevoerd.

Op dit ogenblik is het echter onbetaalbaar om die tienduizenden mensen te betalen. Er is al een discriminatie tussen min-65-jarigen en plus-65-jarigen ingevoerd. Bij de min-65-jarigen kan de mantelzorgpremie een 'gouden' premie worden, in de vorm van een PAB. Dan kan men de eigen moeder of vader in dienst nemen. In de bejaardenzorgsector echter kan de zorgverzekering maar leiden tot een maximale mantelzorgpremie van 3.000 frank per maand. Dat is een discriminatie die ons is opgedrongen in het licht van de maatschappelijke omstandigheden.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Ik dank de minister voor haar antwoord. De zaken zijn wel op die manier in de pers gekomen, en ik heb ook nergens een ontkenning van dat verhaal gelezen. U weet dat dit zeer gevoelig ligt. Ik ben blij dat we daarover nog voor het reces zullen praten om te proberen een oplossing te vinden. Ik zou graag het verslag van het Vlaams Fonds krijgen. Mevrouw De Martelaer heeft dat verslag al bemachtigd.

Minister Mieke Vogels : Ik zal het u op voorhand bezorgen.

De heer Koen Helsen : Ik ben niet zeker of het klopt dat men 3 maanden de tijd krijgt voor het vinden van een assistent. Dat is toch een vrij korte periode. Een assistent kan men niet zomaar van de straatstenen oprapen. Mijns inziens moeten we bij

het toekennen van de PAB's rekening houden met de graad van handicap, en niet met het tijdstip van de aanvraag. In elk geval is het belangrijk dat we over goed cijfermateriaal beschikken. Er zullen wel wachtlijsten van alle aanvragers zijn. Daarmee moeten we echter geen rekening houden. Men kan immers bij wijze van spreken 3 keer een PAB aanvragen voor de allerkleinste handicap. We moeten wél de lijsten onderzoeken van mensen die in aanmerking komen voor een PAB.

In elk geval mogen we niet het signaal geven dat iedereen die iemand met een handicap verzorgt, in aanmerking komt voor een vergoeding uit een PAB. Verder moeten we goed opletten met het wijzigen van de spelregels op het ogenblik dat een aantal mensen al een PAB hebben, terwijl dat voor anderen niet zo is. Het kan niet dat iemand die iets later dan anderen een PAB heeft aangevraagd, er daarom geen zou krijgen. De graad van de handicap moet bepalend zijn. Ik vraag me af of we niet een beroep moeten doen op het gewone systeem van het Vlaams Fonds, waarbij mensen die in een residentiële voorziening willen terechtkomen bij de provinciale evaluatiecommissies terechtkunnen. Is dat niet de rechtvaardigste oplossing ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Het systeem voor de gewone erkende voorzieningen is erg recent. Vanaf dit jaar werken we met de urgentiecodes 1 en 2, en dat is nieuw. Dat wordt nu geëvalueerd. Voor de PAB's hebben we het dit jaar op dezelfde manier aangepakt. De wachtlijsten van PAB's zijn op een bepaald ogenblik afgesloten. Nadien is dan met behulp van urgentiecodes een rangorde opgesteld. De erkenningscommissie kan over die werkwijze ongetwijfeld nog meer uitleg geven.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Ik wil mijn voorbeeld niet veralgemenen. Maar het lijkt me dan toch heel vreemd dat die mensen niet in aanmerking komen.

Minister Mieke Vogels : Hoogstwaarschijnlijk doen ze dat wel. Maar de middelen waren beperkt.

De heer Koen Helsen : De aanvraag dateert van december 1999.

Minister Mieke Vogels : U moet dit dossier dan maar eens doorgeven. Ik ken nog een aantal gevallen die een PAB hebben gekregen, maar het uitein-

Vogels

delijk hebben geweigerd. Casuïstiek is niet altijd gemakkelijk.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de wachtlijsten bij de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Helsen tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de wachtlijsten bij de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg.

De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, van de ene wachtlijst komen we tot de andere. Met mijn vraag wil ik informeren naar de stand van zaken wat dit betreft.

De Federatie voor de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg maakt zich blijkbaar nogal wat zorgen over het feit dat de 22 centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) niet kunnen voldoen aan de vraag die er zou zijn, een vraag die alleen maar toeneemt. De overheid besteedt 37 miljoen euro om daaraan tegemoet te komen, maar volgens de federatie is dat niet voldoende. Ook hier is er sprake van wachtlijsten. Het aantal patiënten neemt toe. Een derde van de aanvragers zou ongeveer een jaar moeten wachten op hulp.

Ik wil verwijzen naar de beleidsnota. Daarin wordt gesteld dat men streeft naar een inclusieve werking van de voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg en naar samenwerking tussen de diverse sectoren, zodat er een netwerk van zorgcircuits ontstaat. Onafhankelijk van de toegang tot de psychiatrische sector zal men als patiënt over de muren heen kunnen worden gevolgd en behandeld. Daartoe worden een aantal samenwerkingsovereenkomsten vooropgesteld tussen de diverse zorgtypes, zoals beschut wonen, de CGG's, de psychiatrische ziekenhuizen, enzovoort. Ik weet dat dit een kluwen is. Het is moeilijk om te onderscheiden wat nu tot de Vlaamse bevoegdheid en wat tot de fede-

rale bevoegdheid behoort. Maar toch zijn er een aantal aandachtspunten naar voren gebracht.

Drie jaar na het bekendmaken van voornoemde intentie in de beleidsnota moeten we vaststellen dat de wachtlijsten zeker niet afnemen. Ook de beleidsbrief 2002 en het voorstel van resolutie dat werd goedgekeurd in dit parlement bevatten een aantal aanbevelingen inzake patiëntenrechten, klachtenbehandelingssystemen en patiëntenparticipatie. Ook in de federale beleidsnota inzake geestelijke gezondheidszorg van de ministers Aelvoet en Vandenbroucke worden heel wat zaken naar voren gebracht. U kent die veel beter dan ik.

Maar het feit is dat de centra een noodkreet slaan. Met de huidige middelen kunnen ze niet voldoen aan de vraag. Blijkbaar zijn een aantal centra begonnen met een eigen registratiesysteem, om dat in kaart te brengen. Zo moesten voor 2001 in Gent 901 mensen – 28 percent van de aanmeldingen – op de wachtlijst worden geplaatst. In Antwerpen zou het gaan over 50 percent van de aanvragen. Als men dat extrapoleert tot heel Vlaanderen, denkt de federatie dat er ongeveer 15.000 patiënten wachten op een behandeling. Deze mensen worden doorgestuurd naar privé-therapeuten, het algemeen welzijnswerk of de eerstelijnszorg. De federatie meent dat dit niet de goede wijze van opvangen is.

Mevrouw de minister, graag zou ik u vragen of die cijfers correct zijn. Hebt u daar andere cijfers over ? In welke mate kunt u die bevestigen ? In welke mate hebt u contact gehad met uw federale collega's van Sociale Zaken en Volksgezondheid, om na te gaan of samenwerking verder een deel van de oplossing kan bieden ? Beschikt u over een beleidsplan om ook in die sector de volgende jaren actie te ondernemen ?

De voorzitter : Ik zou zelf nog willen inpikken op deze vraag. De feiten die worden aangehaald door de federatie kan men steeds controleren in de eigen omgeving. Dan stelt men vast dat er op sommige plaatsen vrijwel geen wachtlijsten zijn, omdat men er bijna iedereen die het kan betalen – wat natuurlijk relatief is – doorverwijst naar een privé-dienst. Op andere plaatsen hanteert men het begrip 'wachtlijst' van zodra men een eerste telefonische melding krijgt tot het ogenblik dat de therapie kan beginnen. Anderen beginnen de wachttijd dan weer te tellen vanaf het ogenblik van het eerste intakegesprek. Dit is dus een ondoorzichtig kluwen. Op basis daarvan kan men geen beleid voeren. Wel is het zo dat iedereen op zijn manier zegt dat er mensen moeten wachten : anders moesten ze niet worden doorgestuurd.

Voorzitter

Opvallend is ook dat deze wachtlijsten soms regio-gebonden zijn, dus meer dan alleen CGG-gebonden. Door de fusies van CGG's zijn er CGG's op verschillende plaatsen, waar ze ook verschillen vaststellen. Voor kinderen zijn er zo bijvoorbeeld op sommige plaatsen wachtlijsten, op andere niet. Bij de registratie is het belangrijk om ook specifiek de regio na te gaan.

Er zijn een aantal redenen voor deze wachtlijsten. Het gebrek aan middelen is de laatste reden. Maar er is ook de dalende ligdagduur in ziekenhuizen, onder meer in de PAAS-diensten, maar ook in de psychiatrie. Men pleit ervoor om deze duur te beperken, maar dat zorgt ervoor dat mensen sneller overgaan naar het ambulante, wat maakt dat men moet worden begeleid in een CGG. Verder stellen we vast dat men zeer weinig mensen uit bepaalde doelgroepen bereikt. Dan heb ik het over de doelgroepen die als prioritair zijn opgesomd in het decreet. Zij worden bijna niet bereikt. Wij hebben hier nog eens een interpellatie gehad over zelfmoordpreventie bij oudere mannen. Deze groep gaat eventueel naar de residentiële psychiatrie, maar niet naar een CGG. Ook is er de problematiek van mishandelde vrouwen, mensen met relatieproblemen die van het kastje naar de muur worden gestuurd. Dat zorgt voor heel wat problemen.

Uit dit alles leren we dat dit overal in Vlaanderen voorkomt. Verder zien we dat die wachtlijsten overal op een verschillende manier worden geregistreerd en geïnterpreteerd. De administratie zou een model moeten aanreiken van hoe er moet worden geregistreerd. Ik meen dat dit al beloofd was, maar dat het erg moeilijk verloopt. Ook leren we dat er door al die overleggroepen waarin men moet zetelen – dan denk ik aan de federale samenwerkingsakkoorden met de psychiatrie die daar zijn ontstaan – eigenlijk aan therapietijd wordt ingeboet. Daardoor is men niet meer beschikbaar voor therapie. Ik wil ook even verwijzen naar de CAO na de Witte Woede. Heel wat mensen vanaf een bepaalde leeftijd hebben extra vakantiedagen. Men kan daar blij om zijn, maar voor dat kleine aantal dagen kan er ter plaatse niet in vervanging worden voorzien. Dit maakt dus dat eenzelfde aantal mensen voor minder uren beschikbaar is voor hun cliënteel. Ik wil ook nog even wijzen op het kwaliteitsdecreet. Dat is erg goed bedoeld, maar maakt dat er zeer veel tijd moet gaan naar overleg, maar ook naar het opstellen van nota's en dergelijke. Men is immers nog steeds bezig met de implementatie daarvan. Dit gaat ten koste van de therapietijd. Het zou interessant zijn om de centra ook

eens te vragen hoeveel tijd ze nog echt besteden aan therapie en hoeveel tijd aan de rest.

Er is dus sprake van heel wat uitdagingen. Ik verwijs naar de hoorzittingen die we hebben gehouden in 2001. Toen kwamen deze problemen ook aan het licht. We vonden toen dat we op dat ogenblik niet drastisch moesten ingrijpen, daar de CGG's net waren geherstructureerd en nog volop bezig waren zich te organiseren. Maar nu wordt het toch wel tijd om dit wat beter te bekijken, vooral als men het signaal krijgt van de CGG's dat ze met de middelen die ze vandaag krijgen het decreet niet kunnen uitvoeren, hoewel ze daartoe verplicht zijn.

Ik verwijs eveneens naar wat we hebben gezegd naar aanleiding van de begroting. Vorig jaar is er een verkeerde berekening gebeurd in het kader van de CAO, met de indexaanpassing, waardoor de centra nu minder krijgen. En pas deze week hebben ze de middelen gekregen van eind 2001. Al deze omstandigheden maken het moeilijk voor deze centra.

U weet dat ik voorzitter ben van een dergelijk centrum, dat 6 verschillende regio's behelst. We hebben eens laten berekenen wat de beleidsruimte is van een dergelijke CGG, dus de ruimte los van de lonen en de huren en dergelijke. Met die beleidsruimte kan men immers bijkomend personeel aanwerven. Maar soms heeft men ook meer eigen middelen nodig voor het aanpassen van de infrastructuur om nieuwe groepen, bijvoorbeeld kinderen, te bereiken. De beleidsruimte bedroeg 4 percent op de totale begroting. Rondkomen kunnen de voorzieningen altijd, maar ze moeten ook een goed beleid kunnen voeren. Deze vraag vormt dus een goede aanzet om verder in te gaan op dit probleem.

Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik woon in de provincie Antwerpen en ik merk inderdaad dat er bij mij in de buurt heel wat vragen zijn die pas na lange tijd een antwoord krijgen. Men wordt verwezen naar privé-therapeuten, maar ik veronderstel dat de behandeling daar duurder is dan in het CGG. Dat opent de weg naar een geestelijke gezondheidszorg met twee snelheden. Er is dan een onderscheid tussen wie het zich kan veroorloven en wie dat niet kan. Hoe gaat dit te werk ? Hoe ziet u die financiële verschillen ?

van Kessel

Wat de therapeuten betreft, vroeg ik me ook af hoe het zit met de erkenning van de beroepstitels. Dat is weliswaar een federale materie. Er is een financieel verschil, maar het is ook niet ondenkbaar dat er eveneens een kwaliteitsverschil is. Er is immers geen echte kwaliteitsgarantie, dacht ik toch.

Minister Mieke Vogels : Dat is een van de redenen waarom men federaal die beroepstitel wil erkennen.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Inderdaad. Men werkt daar al lang aan, maar men komt daar niet uit. Ik maak me dus zorgen. Er moet al langer worden gewacht. Voor volwassenen is 2 maanden wachten niet zo onoverkomelijk, maar voor kinderen ligt dat veel moeilijker. Er is het probleem van die wachtperiode, het financiële element en misschien ook het kwaliteitsverschil, daar men niet meteen de garantie heeft dat iemand een kwaliteitsvolle therapeut is. Dat moeten we toch ook mee in overweging nemen.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Bovendien is er ook nog het probleem van de ongelijke toegang. De geestelijke gezondheidszorg is immers nog steeds een middenklassegebeuren. Mensen uit lagere sociale klassen die kampen met geestelijke problemen gaan meestal naar de huisarts en slikken pillen, zo blijkt. Ook dat verschil is er. Het is een enorme uitdaging om ervoor te zorgen dat deze mensen terecht kunnen voor een therapie die veel minder steunt op antidepressiva en slaappillen, die dan nog eens verslavend werken.

Het is inderdaad zo dat de centra voor geestelijke gezondheidszorg eind april een voortgangsrapport hebben ingediend over hun werking in 2001 en over de realisaties van hun beleidsplan 2000-2002. Daaruit is een nota gedistilleerd die aan de parlementsleden werd verzonden. Dit rapport geeft ook informatie over de wachttijden bij de CGG's. Daarbij is het duidelijk dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de periode die verloopt tussen de aanmelding en de intake enerzijds en tussen de intake en het begin van de behandeling anderzijds. De voorzitter wees daar al op.

Er wordt vastgesteld dat er verschillen zijn in wachttijden tussen kinderteams en volwassenenteams, en verschillen naargelang de geografische inbedding van het CGG. Heel algemeen kan worden gesteld dat de gemiddelde wachttijd tussen

aanmelding en intake 7 tot 14 dagen bedraagt. Tussen het ogenblik van de intake en het begin van de behandeling loopt de gemiddelde wachttijd op tot ongeveer 1 maand. Tussen een aanmelding en de eigenlijke start van de therapie kan dus al gauw 6 weken verlopen. Eigenlijk zijn dit nog min of meer aanvaardbare termijnen.

De wachttijden zijn het langst bij de kinderteams en in verstedelijkte gebieden. Daar overschrijden zij per definitie de gemiddelden. Een wachttijd van enkele maanden is hier geen uitzondering. Dat is eigenlijk niet meer aanvaardbaar.

Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat blijkens de partiële registratiegegevens ongeveer 30 percent van de personen die met een te rechte hulpvraag naar een CGG stappen, op een wachtlijst belanden, naar een ander centrum worden verwezen waar hen vaak hetzelfde lot wacht, of bij een privé-therapeut hulp moeten zoeken. Dat kost echter al gauw enkele duizenden frank per consultatie. In geval van verwijzing door een CGG naar een therapeut is er wel een zekere garantie van kwaliteit, maar als iemand zelf op zoek gaat in het aanbod van therapieën, dan kan hij ook terecht komen bij een minder geschoolde therapeut, die een mindere kwaliteit biedt.

De federale overheid werkt op dit ogenblik aan de erkenning van het beroep. Er woedt echter een enorme discussie, bijvoorbeeld over de kwestie of de postacademische cursussen in gestalttherapie die overal opduiken, erkend moeten worden of niet, of over de vraag of de therapeut een basisdiploma van psycholoog moet hebben, dan wel ook maatschappelijk werker mag zijn met bijscholingen. Daarover wordt op dit moment onderhandeld met de verschillende beroepsgroepen. Het is niet altijd even gemakkelijk.

We proberen op dit moment een goede registratiemethode en een betrouwbare indicator te vinden om ook te kunnen praten over prioriteiten, en over het juiste beeld van de wachtlijsten en van de problematiek. De administratie heeft verschillende initiatieven genomen om een nieuw degelijk registratiesysteem uit te werken. Daarover wordt voortdurend onderhandeld met de sector, maar de onderhandelingen lopen niet altijd even gemakkelijk.

Het probleem zit aan twee kanten. De administratie kampt met een heel logge ICT-werking doordat een mastodontfirma die voor heel Vlaanderen verzorgt. De centra zijn niet altijd even soepel met het doorgeven van cliëntgegevens. Ze verschuilen zich ten onrechte achter privacy en argumenten die

Vogels

slechts ten dele opgaan. Het argument van de privacy wordt weleens gebruikt om duidelijk te maken dat ze wel weten wat ze doen, en dat ze liever geen inzage geven in hun cijfergegevens. Er wordt echter wel verder gewerkt en gepraat.

De bevoegdheid over geestelijke gezondheidszorg is een gedeelde bevoegdheid. De Vlaamse Gemeenschap is echter volledig bevoegd voor de centra geestelijke gezondheidszorg, zowel voor de planning, als voor de erkenning en de subsidiëring. De centra krijgen geen federale subsidies. Hun subsidies komen volledig van Vlaanderen. Voor hun investeringskosten kunnen ze een beroep doen op het VIPA (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden). Ze doen dat ook geregeld. Er zijn op dit moment heel wat dossiers in behandeling. De andere sectoren in de geestelijke gezondheidszorg vallen grotendeels onder de bevoegdheid van de federale overheid, maar de erkenning is vaak ook in Vlaamse handen.

De heer Koen Helsen : De mensen die hun toevlucht zoeken tot privé-therapeuten komen via de ziekteverzekering op het federale niveau terecht. De budgetten moeten dus globaal worden bekeken.

Minister Mieke Vogels : Een bezoek aan de psychiater wordt terugbetaald, maar een therapie bij een relatietherapeut bijvoorbeeld niet. De erkenning van het beroep is de eerste stap naar terugbetaling. De therapeuten willen deze erkenning liefst zo breed mogelijk doorgevoerd zien omdat het de deur naar terugbetaling opent. De federale middelen zijn evenwel beperkt. De erkenning van deze beroepen is misschien mogelijk, maar terugbetaling door het ziekenfonds is zeker niet voor morgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de particuliere opvang

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de particuliere opvang.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, mijn vraag is gebaseerd op het antwoord op een schriftelijke vraag die ik had gesteld over de particuliere opvanginitiatieven. Er was een maatregel genomen om deze vorm van opvang te stimuleren, maar ook om kwaliteitsgaranties in te bouwen. Er werd namelijk beslist om 371 euro per plaats per kind per jaar aan particuliere opvanginitiatieven voor 8 à 22 kinderen toe te kennen.

Uiteindelijk kent deze maatregel niet veel succes. Voor 2001 heeft 31,8 percent van de initiatieven, die voor deze maatregel in aanmerking kwamen, een aanvraag ingediend. Van dit aantal werden 26 dossiers goedgekeurd. Naast de bestaande aanvragen zijn er nog 27 nieuwe aanvragen binnengekomen. Van het budget van 2.231.000 euro is in 2001 maar 586.000 euro uitbetaald. Voor 2002 werd nochtans een hoger bedrag begroot dan voor 2001, maar toch werd er slechts een klein gedeelte van opgenomen.

Ik vraag mij af wat dat voor de toekomst betekent. Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief waar dit punt werd gelanceerd, hadden wij onze prioriteiten gesteld en de hele sector van de opvang toegelicht. In de gesubsidieerde sector zijn er aan de ene kant de onthaalgezinnen, maar daar zijn moeilijkheden mee, en aan de andere kant de grotere instellingen. Tussenin bestaat er niets. De privé-sector herbergt de privé-onthaalgezinnen, de kleine particuliere opvanginstellingen en de grotere particuliere kinderdagverblijven.

Zou het niet goed zijn om binnen het gesubsidieerde circuit aandacht te hebben voor de kleinere opvanginitiatieven, die het familiale karakter beter beklemtonen ? Veel mensen zoeken dit op bij onthaalgezinnen. In het gesubsidieerde circuit werden zij niet opgenomen. Ik wil dit aspect ter overweging toevoegen. De vraag blijft immers bestaan hoe de particuliere kinderopvang verder zal worden uitgebouwd.

De prijs is een belangrijk punt omdat het een element van toegankelijkheid is. Daarnaast is kwaliteit belangrijk. Dit laatste aspect werd gedeeltelijk mee gegarandeerd via deze premie, namelijk door minimum 4 op de schaal van Kwapi in te schrijven. Tijdens een hoorzitting zei iemand die vorming geeft over kwaliteitsverbetering dat zij haar kinderen slechts naar een instelling liet gaan als deze instelling Kwapi 5 heeft.

Becq

Hier ging het om kwapoi 3. Wij wilden dus een opwaartse beweging door deze toelage creëren. Op de prijs is echter niet ingespeeld. Welke prijs hanteleren deze minicrèches in vergelijking met de gesubsidieerde opvanginitiatieven? Welk verschil maakt dit uit met onthaalgezinnen of grotere kinderdagverblijven? Is er al een evaluatie van deze maatregel gebeurd? Heeft Kind en Gezin deze uitgevoerd? Werd dit advies u reeds overgemaakt? Neemt u hier binnenkort een beslissing over? Als deze maatregel wordt bijgestuurd via een beleidsbeslissing, welke richting zal deze koerswijziging dan uitgaan? Wordt er dan rekening gehouden met kwaliteit, zoals de kwapoi-norm, en met prijs en toegankelijkheid?

In 2001 was in een enorm groot budget voorzien. Dit jaar is dat weer het geval. Wat gebeurt er met de overschot van dat geld? Tijdens de begrotingsbesprekingen zijn welbepaalde beleidsopties genomen. Als dan een maatregel wordt overbegroot en het geld vervolgens naar andere zaken wordt overgeheveld, dan is zo'n bespreking een maat voor niets.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Ik beantwoord eerst uw vraag over de opvangprijzen. In het jaarverslag 2001 van Kind en Gezin, dat nog moet worden gefinaliseerd, zijn volgende bedragen opgenomen. Voor de crèches bedraagt dat 11,91 euro, voor de diensten voor opvanggezinnen 11,62 euro.

Daarnaast kunnen we voor gegevens over de oudersbijdrage putten uit een gebruikersbevraging. Deze bevraging is gebeurd in het najaar. Daarbij gaat het om cijfers die de ouders zelf opgeven. De ouders antwoorden vaak dat zij meer betalen dan in werkelijkheid het geval is. In feite wordt gemiddeld 11,91 euro betaald, maar de gebruikers antwoorden dat zij gemiddeld 12,77 euro betalen. Voor opvanggezinnen verbonden aan een dienst is dit 12,94 euro, in de praktijk is dit 11,62 euro. Ook de volgende cijfers moeten in die zin worden gerelativeerd. Voor zelfstandige opvanggezinnen is dit 13,33 euro, voor zelfstandige kinderdagverblijven 15,15 euro.

Mevrouw Sonja Becq : Kan men niet uitgaan van de gegevens van de fiscale aftrek die voor driejarigen wordt gegeven?

Minister Mieke Vogels : Vlaanderen beschikt niet over deze cijfers.

Mevrouw Sonja Becq : Kunt u ze ook niet opvragen? U trekt de cijfers in twijfel.

Minister Mieke Vogels : De gemiddelde cijfers zullen wel kloppen. De prijzen in de particuliere opvang liggen gemiddeld 1 euro hoger dan in de gesubsidieerde sector. De richting van de cijfers is juist, maar ze zijn niet absoluut correct.

De maatregel waarbij particuliere opvanginstellingen, die aan bepaalde kwalitatieve voorwaarden voldoen, 381,39 euro per plaats per jaar kunnen ontvangen, is veeleer traag en aarzelend van start gegaan. Er gebeurt op dit ogenblik op mijn vraag een grondige evaluatie van deze maatregel door Kind en Gezin.

Mijn tussentijdse conclusie is in ieder geval dat er een aantal aanpassingen komen om de maatregel aantrekkelijk te maken. De voorwaarden, die aan het verwerven van het bedrag zijn gekoppeld, worden aangepast. Dikwijls hadden degenen die de premie niet kregen toegekend, de vereiste diploma's niet. Dat bewees verder niets over de geboden kwaliteit. Dikwijls kwamen ze ook niet in aanmerking omdat ze geen zelfevaluatie-instrument gebruikten. Hier kan Kind en Gezin met begeleiding en informatie bijspringen. Op dit moment wordt de evaluatie grondig uitgevoerd en wordt de maatregel bijgestuurd, zodat de kwaliteit via deze premies de facto toch wordt opgetrokken, zonder aan al te formalistische criteria te moeten beantwoorden.

Wat de begroting voor 2001 betreft, is het inderdaad zo dat het bedrag niet is opgebruikt. Het voordeel van met VOI's (Vlaamse openbare instellingen) te werken is dat het geld niet verloren is. In de gewone begroting zou dit geld naar het FEV (fonds voor eenmalige uitgaven) afvloeien. Nu wordt dit binnen de kinderopvangsector geheroriënteerd. De raad van bestuur beslist hierover. Vorig jaar is dit overschot voor het grootste gedeelte uitgegeven in de IBO-sector (initiatieven buitenschoolse opvang). Er waren immers veel noden.

Wat 2002 betreft, moeten de verworven bedragen heel sterk worden gerelativeerd. Ze zijn niet erg riant, namelijk 8,93 euro en de behoeften zijn enorm. Als het geld voor de premie voor particuliere opvang niet volledig wordt opgebruikt, wordt dit geheroriënteerd binnen de sector van de kinderopvang. Dit zal waarschijnlijk het geval zijn, want het besluit is nog niet hervormd. Het zal dus naar de IBO's gaan en daar waar er tekorten zijn.

Mevrouw Sonja Becq : Ik vond deze vraag belangrijk omdat wij niet willen dat de kwaliteitscriteria erop achteruitgaan. Wij zijn voorstander van opvang voor een kleinere groep kinderen, omdat wij weten dat in de gesubsidieerde sector rekrutering bij de diensten voor onthaalgezinnen niet vanzelfsprekend is. Wij zouden graag zien dat deze opvangvorm, met de nodige garanties voor kwaliteit en prijs, een impuls krijgt en zou kunnen overleven.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.40 uur.*
